
ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИЙН КОМПЛЕКСНО ГУРИМААР

АША УРЫЕНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭН

Бүх талараа хүргэнхэй, коммунизмын хэрэгт үнэн сэхэ хүнийе хүмүүжүүлэх гэсэн манай партия шухала зорилгоудай нэгэн мүн. Ажлалшадые коммунист ёһоор хүмүүжүүлэх программалаа КПСС-эй XXV съезд хүмүүжүүлгын бүх хүдэлмэрийн комплексно гуримаар ябуулагдах ёһотой гэжэ заагаа. Энэ гуримын бодото дээрх бодолуудыг лекционно пропагандаа оорын оон үргэртэй. «Лекционно пропагандын байдал ба тэрнийн хайжаа руулаха хэ зээлүүд тухай» КПСС-эй ЦК-тай хайжаа баталана абаһан тогтоол дотор хэдэн мянгад лекторэй ажал ябуулга үндэрөө сэргээдэг. Хүлээлжэ хүлээдэг партияна организацинууд үзэл сурталай хүмүүжүүлгын хүдэлмэрийн комплексно гуримаар түсэблэн ябуулдаг болохой. Тэрэ түсэбүүд соо лекционно ажал хүдэлмэрийн үүргэ ехэ. Ажабайдалай янза бүрийн асуудалаар лекцинууд харагдадаг, уншагдадаг.

Манай республикада партияна комитетүүдэй лекторнууд болон элхэлшэд лекционно пропагандыг ябуулдаг гол хүсэн мүн. Нёдондо КПСС-эй обкомой ба Улаан-Удэйн горкомой, партияна райкомунууд лекторнуудэй бүлэгтэ, мүн КПСС-эй обкомой лекторнуудэй бүлэгтэ 824 партияна ба совет орг-нуудыг хүтэлбэрлэгшэд ба эрдэмтэд тоологдоно байгаа. Республика доторай «Лектор үндэр» тогтоогдохтой. Тингэжэ табигданан графика ёһоор партияна комитетүүдэй элхэлшэд болон

лекторнууд ажалша коллективүүд урда үгэ хэлэдэг. КПСС-эй хүдөөгэй олонхи райкомунууд нотагайгаа онсо шэнжыг харада абаһан, аймагай газетнуудтэ лекцинуудтэ темануудыг толилдог, хэн хаана уншаха байна гэжэ мэдээсэдэг болохой. Энэ ушарта лектор болон элхэлшэд ажалшадтай уулзалга һонирхолтойгоор үнэрлэдэг, үгэ хэлэгшэ хүнүүдтэ һанал бодол, дурдхалнуудыг мэдэжэ абадаг байна. Юб гэхэдэ, лектор шагналдаг хоёрой хоорондо нимэ холбооной тогтоогүй наа, уншагдаһан лекци, элхэлшэдтэ мүнөөнөө лөөтэй байһанын мэдэгдэхгүй байна бишүү.

Партияна комитетүүдэй шатнабэш бүлэгүүдтэ лекционно ажал ябуулга хэлхээ жэлдэ улам ехэ болоно, олон темануудтэ һонирхолтой лекцинууд уншагдаһа. Мүнөө республикада уншагдадаг табигданан лекциныг партияна комитетүүд лекторээр хэдэнэ. Нёдондо партияна комитетүүдэй лекторнууд 20 мянга гаран лекци, элхэлшэдүүд уншаа. Тэднэй 600-ниинь философиян асуудалнуудта, мянга тухайн политическэ экономикоор, 3 мянга таранинхэ экономическа байгуулалтаар, 4 мянгадунь социальн-политическэ хүгжэлгын зарим асуудалнуудта уншадаа.

Үнэрлэн жэлдэ партияна комитетүүдэй лектор, элхэлшэд Улаан-Удэда, аймагтайд түбүүдтэ ба предприняти колхоз, совхозуудта 178 лектор ба элхэлшэд үнэрлэжэ, тингэжэ КПСС-эй обкомой, партияна Сэлэнгын, Хойто-Байгалгай ба Баунтын райкомунуудтэ, «Знание» бүлгэмэй республикын өмхин

лектор, элхэлшэд Гусино-озерскын ГРЭС-эй ба Байгал-Амарай түмэр харгы баригшадтэ үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдтэ онсо анхараалаа хандуулаха, сэхэ тухаламжа үзүүлдэг байна. Республика дотор лекционно ажал ябуулгыг КПСС-эй обкомой лектор болон элхэлшэдтэ бүлэг хүтэлбэрлэдэг. Тэрнэй бүр дэлдэ 62 хүн, мүн энэ ажал эрхилдэг мэргэжлэтэй 5 лектор оролоно. КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумтэ ба Министруудтэ Советэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд энэ бүлэгтэй гашууд юм. Нёдондо КПСС-эй обкомой лектор, элхэлшэд семинар, конференци ба олонхитын урда 1545 дахин үгэ хэлэ.

Республика дотор лекционно пропаганда ябуулга талаар мэргэжлэн эмхи болбол «Знание» бүлгэмтэй Буряадай эмхи мүн. Мүнөө манай өмхин бүлэгтэ 30 профессор ба эрдэмт лектор, 600 гаран доцент ба кандидат, хэдэн арбаад наута хүдэлмэрилэгшэд ба инсти-туудай багшанар оролоно. Эхн эхнхүүдтэ лекторнуудтэ 6 мянга таранинхэ багшанар, мянгадунь врачунууд, 355-ниинь юрист, 2 мянга таранинхэ ардаг ажахан халбаринуудай мэргэжлэтэд юм. 1977 ондо республикын эмхидэ 14 мянга гаран гэрэлтэ байгаа. Тэднэр 102 мянгад лекци нёдондо уншаа.

Жэлдэ жэлдэ лекционно пропагандын түхэл, янзанууд хайжаруулдаг. Жэлдэнь, бүхэл динилүүдээр уншагдаһан үнэрлэгшэд, нинтэ-политическэ сэг үргэлжэ хү-

дэлдэг лекторнууд эмхид-хэгдэнэ, юрын хөөрлөөнүүд, асуудал ба харюугай үдэшнүүд, тусхай темануудтэ журналнууд, кинолекторнууд үнэрлэгдэнэ.

«Знание» бүлгэмтэй республикын өмхин правленийн научно-методическа советтэ, аймагай өмхин секци-нууд лекторнуудтэ шадабари дээшлүүлхэ талаар зарим тэдэ хүдэлмэри ябуулдаг.

Ойн байрай жэлүүдтэ зориулагданан кон-курс-харгалнууд лекци-онхо пропагандыг эдбэ-хажуугын шухала арга тү-хэсэл мүн. Жэлдэнь, 1976—1977 онуудта Агуу Октяб-рин 60 жэлэй ойло зориу-лагданан хоёр шататтай кон-курс-харгалга үнэрлэгдэ. Энэидэ лекторнуудтэ 517 эхн эмхи хабаадласа, Кон-курс-харгалгын дүнүүдээр прибор бүтэлгын заводтэ, Мухар-Шэбэртэ аймагай Никольскын, Загарайн аймагай Хандагатайн, Буряадай филиалай геологическа ин-ституттэ болон бусад зургаа-нуудтэ эхн эмхүүд шал-гуулаа. Эндэ түрүү эмхүүдтэ нэгэн — Никольск эхн эмхи тухай хөөрхэмтэй. Юб гэхэдэ, ажал ябуулганг түрүүлүүлэй бутанай хү-дэлмэри харуулна. Энэ эхн эмхине Никольск дун-даа хүргүүлгын түхүн баг-ша коммунист С. И. Бодров хүтэлбэрлэжэ. Эмхини бүр-дэлдэ 26 гашуун бий. Тэ-днэй 22-ын дээдэ эрдэм-тэй, нүгөөдүүлгын дунда эр-дэмтэй хүнүүд. Лекторнуудтэ 14-ниинь багшанар, 8-ниинь хүдөө ажахан мэргэ-жлэтэд, 2-ын эмшлэлгын зургаанай хүдэлмэрилэгшэд. Энэ эмхидэ 4 секци байгуу-

лагданхай. Тэднэй хүдэлмэ-ринэ Ленинэй нэрэмжтэ колхозой партияна бюро хү-дэлбэрлэдэг. Партияна ор-ганизацийн бюргой заседани дээрэ жэлэй түсбэ батала-даг юм. Нэгэ темээр бэл-дэгдэн лекци ажахан ба соёл культурын ушастуудта уншагдадаг. Соёлой байшан-даа «КПСС-эй XXV съездтэ шиндхээрнүүдтэ бөлүү-лэ» гэхэн нинтэ-политиче-скэ лектори сэг үргэлжэ хү-дэлнэ, мүн дунда хүргүүл-дэ педагогическа шигшэл-гүүд үнэрлэгдэнэ. Эдэ бүтэ-длэ хажуугаар эхн эмхин гашууд колхоздо үнэрлэгд-дэг нинтэ бүхэ хэмжээ ябуулгануудта элбхитэйгээр хабаадласа, ажахангаа хү-дэлнэ, нотагайгаа хүн зонин хүмүүнүүлгэдэ хуби-тааа оруулалсадаг байна.

Хүлээлжэ жэлүүдтэ ма-най республикада арадай университетүүд нилээд хү-гжэжэ байна. «Знание» бүл-гэмтэй эмхүүд эдэнэй хүдэлмэ-ри ударидаг юм. 1976 — 1977 онуудта республика до-тор арадай 123 университет хүдэлжэ байгаа. Тэднэй бүр-дэлдэ 13 мянга хүн ороно. Тус университетүүд гол тү-лэб табиг шиглэлээр мэргэ-жлэнхэй. «Знание» бүлгэмтэй республикын өмхин мянга гаран дүршлэлтэй лекторнууд арадай университетүүдтэ хэ-шэллүүдтэ үнэрлэнэ.

Мүнөө үедэ коммунист бай-гуулалтын асуудалнуудыг шиндхэгшэ лекционно про-пагандын үүргэ улам дээ-шлэн гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор онсо тэмдэг-лэгдэнэ.

Партияна зарим комите-түүд энэ хүдэлмэри үргэн дэлсэггүйгээр ябуулна, тэрэ-

нэй үзэл сурталай-теоретиче-скэ ба методическа таланууд-та багаар анхарна. Мүн ашаг урьен ба довтолхы шэнжэ шанарынь гүйсэд хайнаар дээшлүүлэгшэй. Со-вет хүнүүдтэ эрдэм хүргү-ринин, соёл культурын та-лаар хүгжэлтэ, мүн хүн зо-ной эрдэм мэдээсэ үдэр бу-нир баяжуулха, хүлээл хони-нууд тухай тэрэ дары мэд-дээсэл дуулажа байха эрмэл-зэл заримдаа хараада абта-даггүй гэжэ тус тогтоол до-тор хэлэгдэнэ. Лекторнуудыг бэлдэхэд, эдэнэй мэргэжл дээшлүүлхэ хүдэлмэри, хү-дэлбэрлхы зарим түшээлгэ-дэй лекци хаа-лаа уншаал лэ-лалха гэһэн ушарнууд тухай КПСС-эй ЦК заана.

Тус тогтоол дотор хэлэг-дэн дутуу дунданууд ма-найн республикада лек-цинон пропаганда эмхидхэ-гэдэ сэхэ хабааттай. «Знание» бүлгэмтэй эхн эмхүүдтэ олон лекци үнэрлэгшэ гэжэ оролдоод лэ, «Лектортэ унша-нан лекцийн шарныг, аша урьен харада абаһагүй. Мүнөө хүртэр семинарууд дээрэ методикын асуудалнууд даар үсөөн лекцинууд унша-дана, түрүү дүршлэл хал-лан абаха хэрэг ула муу-гаар ябуулагдана.

Эндэ тоологдохон дутуу дундануудыг усадхага лек-цинон пропагандын аша урьен дээшлүүлгэдэ шиндхэ-хы худайтай байха. Энэ шуха-ла хүдэлмэри бөлүүл-гын тодорхой хэмжээ ябуу-ланууд КПСС-эй ЦК-гай тог-тоол дотор хараалдаа.

Энэ тогтоолыг бодото дээ-рэн бөлүүлгэ халаа үзэл сурталай хүдэлмэрин аша урьен дээшлүүлгэдэ, мүн коммунист байгуулалтын шуха-ла асуудалнуудыг шинд-хэгшэ, сэхэ туха хүрхэгэ байна.

А. СЕРБЯКОВ, КПСС-эй обкомой лекторнуудтэ бүлэгтэ хүтэлбэрлэгшэ.

ЗАЛУУШУУЛАЙ НИИТЭ ЭДЭБХИ

Манай парти үзэл сурталай талаар буржуазна ном-лод эсэргүү довтолхы шэнжэ шанартай тэмсэл ябуулжа баха ёһотой гэжэ партиян XXV съезд дээрэ хэ-лэгдэнэ. Тингэжэ үзэл сурталай хүдэлмэриг комп-лексно гуримаар эрхилхэ гэжэ үгэ сатай эрилтэ гэжэ онсо тэмдэглэгдэнэ байна.

КПСС-эй үзэл сурталай хүдэлмэрид нимэ тусгаар анхарал хандууланһинь гай-халгүй. Юб гэхэдэ, мүнөө үедэ уласооронд түгшүүр-лэтэ байдалай жэлдэ жэлдэ дуларуулагдажа байхада, капиталист хархис үзэлтэн ангин тэмсэл «эволюция» капитализм ба социализм «ойролсоно» гэжэ байжа худал хуурмаг үгэнүүдтэ та-раана, социализм гүрүнүүдтэ ажалшад, илангала залуу-шуулай ухаан бодолдо муу-лөөлхыс хэдэнэ.

Залуушуулай ангин мэдэр-рэл бодолдо горитой нүлөө үзүүлдэг эрхэ байдалай зүйл-нүүдтэ нэгэн хадаа социализм демократи болоно. Социализм демократин гол шэнжэ ша-нарын гэбэл, политическэ, экономическа ба социальна эрхэ сүлөөнүүдтэ бодото дээрэн хүн зондо олгодог-байдал болоно. Эдэ эрхэ сү-лөөнүүдтэ гол шухаланууд хэдэн хадаа түрэн түрэн ба социализм обществын үйлэ хэрэгүүдтэ хүтэлбэрлэ-хэ эрхэ мүн. Ажабайдалай манай энэ ёһоо турим залуу үетэйнгэ ангин мэдэрэл бо-лодой бүрлэдхэ хэрэгтэ ая-хадар ехэ нүлөөтэй юм. Тингэжэ залуушуулай нинтэ-политическэ хүдэлмэрид эдбхитэйгээр хабаадлуула-байдал мүн тусгаар өөрнө нүлөөтэй байна. Юб гэхэдэ, нинтэ-политическэ ажал ябуулдаг хабаадласан хү-дэлмэриг мэдэрэл боло-дол бэхизэдэг, улам хү-гжэдэг. Ажабайдалтай нягта холбоогүйгөөр шуудлан эр-дэм мэдэс хүндэ туһатай үзэл болол болодоггүй. Тингэжэ залуу үетэйнгэ нинтэ-полити-ческэ ажал ябуулдаг үргэ-нөөр хабаадлуула хэрэг хү-мүүжүүлхы ехэ үүргэтэй би-шүү. Эрдэм мэдээсэ бодо-то ажабайдалта туршаһан залуу үетэйнгэ үзэл болол бэ-хизэгшэ, тэднэр улам эдб-хитэйгээр ажалдаг байна.

Манай совет залуушуулай мэдэрэл болол Энэ ороойн-гоо ойн байрай жэлүүдтэ зориулагданан патриотиче-ска үүсхэлүүдтэ эли тодоор харагдана. Жэлдэнь, Агуу-Октябрын 60 жэлэй ойн баярта зориулжа, Ленинскэ комсомолой пар-тияна ЦК-да барюулжа, пор-тада гараа табиха эрхэдэ хүртэхын түлөө мурсыонд Буряадай 120 мянга гаран хүбүүд, басагад хабаадласа. Тэднэй 6251-ниинь нимэ хүндэтэ эрхэдэ хүртэн бай-на. Агуу Октябрын ойн жэл-лэй хадхада зогсоһон рес-публикын түрүү комсомол боло-нуудтэ 29.3 процинтэ 30 наа хүсөөдүй арадай эт-гизжэгшэд юм. Арадай депу-тадуудар һунгагданан залуу хүн ганса залуушуулыг тү-лөөлн бэшэ, харин түрэнэй ба бүхы обществын урда олонхитыг түлөөлжэ һурана.

КПСС-эй обком ба ВЛКСМ-эй обком залуушуулай нинтэ-политическэ эдбхит үүсхэ-лхыс улам хүсэ нүлөөтэй бол-гохын тула ехэ оролдоод гаргажа байдаг. Энэ хэрэгтэ шухала янза түхэлүүдтэ нэгэн гэбэл, түрүү хүбүүдтэ, басагадтэ Советүүдтэ хүдэл-мэрид хабаадласага болоно. Республикын нотагай Совет-үүдтэ һунгагданан депута-дуудтэ 29.3 процинтэ 30 наа хүсөөдүй арадай эт-гизжэгшэд юм. Арадай депу-тадуудар һунгагданан залуу хүн ганса залуушуулыг тү-лөөлн бэшэ, харин түрэнэй ба бүхы обществын урда олонхитыг түлөөлжэ һурана.

Эдэ бүтэдэ «Сельхозтех-ника» нэгдэлтэй хүтэлбэрлэ-лэгшэд, мэргэжлэтэд хүсэд мэдэжэ байгаад, запасной эрхислүүдтэ ажахануудыг хангаха талаар хэмжээ абаһагүй. Хуушаран, эд-лэрхэн частынуудыг нэлэһэн шэнхэлэжэ пунктынууд (началь-нигшэ Д. В. Аюшев) зарим запасной частынуудыг ажахануудта үгэдэггүй эл-дэ эсын шалтаг дурдадаг, техникын эдбхитэд, бурал-даа дээрэ ажабарилха, нэл-гэхэдэн гэжэ мэдүүлнэ.

Аймаг дотор энэ жэлэй ха-барай тарилгада бэхүүд 84.3 мянган центнер үрэнгэ түрэнэй нөөсөөнөө үгтэхээр хүлэгдэнэ. Ажахануудта бай-гаа 133.530 центнер үрэнгэ нийл эхэлхын тарилгын ша-рната хүргэгдэнхэй. Үрэнэ хүрэнгэ нара, халхида гар-гажа шарнуулаха, хорлохо хүдэлмэри хэдгэдэ байна.

Дээрэ дурсагданан дутаг-дануудыг дары зайсуулха хэмжээнүүдтэ хараалжа, Түн-хэнэй аймагайхидай урла-гаар түрүү дүршлэл, шэ-нэ онол аргаануудыг ажахи-г бүхэндэ хэрэгшэ гэхэн хүдэлмэри хайхан партиян райкомой, аймгүсэдкомой, хүдөө ажахан управлений үнэрлэнгэн зүблөн дээрэ баталгадан абаа.

А. ШАТУЕВ, Эдэн аймагай арадай хиналтын комитеттэ түрүүлэгшэ.

Д. АЮШЕВ, манай корр.

Мүн һунгагшадтайгаа хэлэл ажал тухайгаа хэхэдэ, манай түрэн нинтэ ажал ябуулга хоернэ бишүү.

Залуушуулай арадай тын эмхинуудтэ, «Нилэ прожектортэ» эдбхит хабаадласадаг. Аж-лын арадай хиналтыг хүнүүдтэ 3500 гаран мол хүбүүд, басагад наа. «Комсомолой пр-рай» хүдэмэрид 15 гаран хүн хабаадласа. Дутуу дундануудыг халгын түрүү эргэдэ залуушуул хамтын түлөө тэмсэл ябуулга олоной хэрэгтэ түлөө-лхыс улам харюусалга-лоно. Жэлдэнь, 1976 ондо «Комсомолой пр-рай» гашууд дутуу тү-лэбтэ усадхалын 550 дурдхал оруулан Тэрнэй ашаар үйлэ 377.8 мянган түхэрлэ-номическа аша үрэтэй та хэлдэ.

Залуушуулай нинтэ-политическэ хүдэлмэриг дасалгын түхэл янза-лгэн гэбэл, «КПСС-эй» сээднй шиндхээрнүүдтэ бөлүүлэжэ гэхэн дэ-зачт болоно.

Залуушуулай нинтэ-политическэ хүдэлмэриг шэ-түхэлэс абаха тэ-дэ, тэдэнэ бүхэндэ үетэн олоороо хаб-байна. Ленинскэ зах-шаалтада республикын гаран мянган хүбүүд, хабаадласа. Тингэжэ арадай алдар солын нуудтар Бүхэсоонза ага-гада 100 гаран мянга залуушуул хабаадласа. Тэрэн хоёр жэлэй тус залуушуулай нааучно-ческэ эдбхитыг худал 18 мянган хүбүүд, хуби-тааа оруулалсаа, жэлнүүдтэ туршада уралан наринуулаһын ухаан зохогшод 75 наа хоо үлүү түхэрлэйгэ экономическа аша алмалта хээ. Буряадай үетэн Гаванада боло-тивийн жасада 81 мянган түхэриг оруу-лаха байгаа зарла-лай нинтэ-политическэ мэрид хабаадласалгын нирхолтой түхэл болол студентүүдтэ багшад мүн. Энэ ажабайдалаа хабаадласа хүдэлмэриг болохыгтоо куугаар хүн зоной нинтэ-политическэ хүдэлмэриг хуу-лаа түрүүлгын ор-хамуудыг хэнэ. Жэлдэ ажабайдалаа унгарын сем-уэдэ Зүүн Сибириин геологическа институттэ гын отрядга гашууд политическэ горитой мэрн хээ. Тэднэр 250 мэрн хээ, 150 гаран перт табия, спортник мурсые, 65 суботниктэ гөө, ханын 120 газе-гаа, хүдөөгэй 25 клуб мэрлэн гоёгоно.

Нинтэ-политическэ мэрид эдбхитэйгээр дасалжа байһан залуу нийл коммунист байгуу-лануудтэ хуби-таа Юб гэхэдэ, олоной хү-дүлөө тэмсэгшэ, орой дүрэн, хүсэн түгэс алдтай ха юм. Нимэ хүсэл бодолын ходо-шаа, тэрэ өөрнөгөө мэдээс сэг үргэлжэ хү-дүүлнэ, өөртөө, нүхэлэ эрилтэйгээр хандагч но.

Эдбхит үүсхэлтэй хүнийе хүмүүжүүлхын коммунист үзэл бололто-то ажабайдалай үлэ-гүүдтэй нягта холбоотой эрхилхэ гэжэшэ мүнөө эрхэй эрилтэ гээд КПСС-эй XXV съезд дээрэ онсо дэгдэлгэдэ һэн. Партияна хараа шугам хэлбэрлэ-хэ хүдэлмэриг хадаа хүн бүхэнэй хүдэтэй бишүү.

Е. ТАРМАХАНОВ, Зүүн Сибирн технологическа институдтэ багш.

НҮХЭДЭЙНГӨӨ ДУНДА

(Агитатор Н. Н. Казанцевай дүй дүршэлһөө)

«КПСС-эй XXV съездтэ шиндхээрнүүдтэ дүрлэг-дэ аман үгын политическэ агитацийн бөлүүдтэ үүргэ дээшлүүлхэ тухай» партиян Центральной Комитеттэй тог-тоолтой зохилдуулан, Эдэйн вольтрам-молдөннэй комби-надай барилга-хабаралтын управлений партияна ор-ганизаци ажалшадтэ дунда го-ройой хүдэлмэри эмхидхэн ябуулна. Политинформаторнууд болон агита-торнууд ажалшадтэ уулзажа, уласооронд байдал тухай, манай Комму-нист партия, Советскэ прави-тельствын дотоодын ба га-дагдын политика тухаа хэдэ-рлэеүүдтэ эмхидхэдэг байна. Тингэжэ зуураа бүхы хоёрлөөнүүдтэ барил-гашадтэ урда табигданан зорилгоонуудтай нягта хол-боотойгоор эмхидхэдэг гу-римтай.

Николай Николаевич Ка-занцев тус управлений эдбхит агитаторнуудтэ нэгэн хүн болоно. Энэ нүхэр За-каменск хотын үдэшнй тех-никумтэ барилгын отделени дүрлэгдэ, арба гаран жэлэй туршада мастераар, удаан прорабээр хүдэлнэ. Энэ үе соо партияна организациын даалгари—агитатортэй хү-гэн бэшэ уялыгс урагшатай

хайнаар дүрлэгнэ. Тингэжэ нинтэ политическэ хүдэлмэри эмхидхэн ябуулха талаар баян дүршлэлтэ болоо. Сү-лөөтэй сагай хэдэ багашы наа, барилгашадтайгаа уул-залжа, хоёрлөөнүүдтэ эм-хидхэхэ аргаа олоһон лэ байдаг. Хоёрлөөнүүдтэ үнэрлэгшын тула өөрөө хай-наар бэлдэдэг, газеттэ болон журналнуудыг уншадаг, коммент бэшэдэг гуримтай.

Парти болон правительст-вын шиндхээрнүүдтэ, дотоодын ба гадагдын поли-тике байрлалтада тайлаба-рилан ойлгуулхын тула нүх-эр Казанцев ехэ оролдодо гаргана. Дэлхэй дээрэ, түрэл орон дотороо болохо байһан шэнжэ һонинуудтай сугтаа хүдэлдэг хүдөөдэ танилсуу-ддаг гуримтай. Газеттэ болон журналнуудтэ толилдогһон һонирхолтой статянууд тухай хоёрлөөнүүдтэ үнэрлэг-дэг, тэднине уншахынь дурдхалдаг юм. Ямаршье асуудалаар хоёрлөөн эмхид-хэхэ наа, коллективтэй зорил-гоонуудтай холбодог, ажабай-далай жэлдхээрнүүдтэ хэрэг-лэдэ байна. Тингэжэ эдэ барил-гашад анхаралтайгаар шагна-даг, урда табигданан зорил-гоонуудта тодоор ойлгодог байна. Тингэжэ тэднэр тү-сбэтэ даабари, социалист

уялгала дүрлэгхын, үлүүлгын дүрлэгхын түлөө оролдодог болохой.

Николай Николаевич ажал-шадтай хоёрлөөн үнэрлэгшэ тусхай үдэр гү, али час хү-лээдэггүй. Барилгын ушасту-гай начальнигтай үгэсэ ойл-голсоод, нүхэдтэйгөө хоёрлэ-дэдэг, тобоохон мэдээсэл нүүдтэ хэдэг юм. Үдэрэй хоол барилгын үедэ, мүн там-хилалгын үедэ хоёрлөөн үнэрлэгшын оролдодог байна. Тингэжэ хүдэлмэришэдтэ гол ажалнаһа таһалдуулха-гүйе оролдоно бишүү. Барил-гын ушастугай начальник нүх-эр Казанцевай хоёрлөөн-нүүдтэ хабаадласа, ээлжээр тэ зорилго табидга, үнэрлэн харын гү, али долоон хоно-гой түсбэтэй хэр ээргэ дүр-гэдхэн тухай мэдээсэдэг, зүбшэл заабарн үгэдэг байха юм. Тингэжэ агитатортэй хонхон хоёрлөөн бүри һонирхолтой болохо гэжэшэ.

Агитатор Казанцев эрдэм мэдээсэ, мэргэжлэд шада-барла дээшлүүлхын түлөө дүр бири оролдодог юм. Шэнэ ном, газеттэ уншадаг, радио болон телевизийн дамжуулгануудыг шатнадаг гуримтай. Өөрөө хэдэн газет-тэ, журналда захил хэдэг байна. Барилгашадта туһа-тай статянуудыг газеттэдэ,

журналда уншаад, нүхэдтөө заабол хоёрлэн лэ байдаг. Эдэ бүтэдэ тэрэнэй ажалда-шье, хоёрлөөнүүдтэ үнэрлэг-гэдхыншье туһатай байна бишүү.

Ажалдаа шэнэ онол арга хэрэгшэхэ, барилгын шарнаар хайжаруулаха, материалда гамалгаар халдаха, ажалай бүтээсэ дээшлүүлхэ асуу-далнуудта Николай Никола-вич ехэ анхарал хандуулна. Даабари ажалдаа харюу-салга сэтгэйтээр хандаха, сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө үлгэр жэлдэ харуулдаг юм. Тэрэнэй хүдэлдэг барилгын ушастугай коллектив ажалай бүтээсэ дээшлүүлхэ талаар һайл дүнүүдтэ туйлана. Арбадахи табан жэлэй түрү-шын хоёр жэлэй түсбэтэ даабаринс 113.2 процинтэ дүрлэгдэн байна. Шалтагаан-гүйгөөр ажалдаа гарахагүй, хүдэлмэрин журам хазатай-руулаха умар үсөөрөө.

Агитатор Николай Нико-лаевич Казанцевтэй дүй дүр-шл тухай асуудал КПСС-эй райкомой бюрлоо харагдажа, хайшаагданан байна. Тэр-нэй дүршлэе харуулан тухай планат барлан гаргаха гэһэн шиндхээрнэ бюро ба-талан абаа.

В. БУДАЕВ, КПСС-эй райкомой пропаганда, агитациян таһагыс даагша.

Захаамнай аймаг.

«Прибайкалец» колхозой Каменска отделенийн хүдэлмэрилэгшэд хабарайнга тарилгада бэлэн болонхой.

Колхозой түбэй заһабарилгын мастерскойдо КПСС-эй гашуун Сергей Иванович Колмаков хүдэлдэг юм. Тэрэ үдэр бүхэлдхэн даабари 140 процинтээр дүрлэгнэ. Залуу коммунистын хэнэ ажал үндэр сэргэлтэдэ хүртэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунист С. И. Колмаков.

Прибайкалн. В. ТЕСЛЕНКЫН фото.

ТАРИАГА-78

Нэлэнхы үргэн тарянай газартай, тэндэхэ муу бэш ургасхыс абадаг гэжэ Эдэ-хэй аймаг уншын мэдээжэ ааб даа. Эндэхэ ажаханууд-та мүнөө аяар 113 мянган гектар тарянай газар байна ха юм.

Тингэжэ тус аймаг ороо-хо тариа эхээр абажа, гү-рэндөө элбэгтэ худалдаха талаар республика дотороо горитойхон хуби-таа оруула-хэгээтэй. Оруулдагшэ бай-хан. Жэлдэнь, 1975 ондо аймаг бүхэдөө 950 мянган центнер тарья хураагаа һэн.

Гэбшье хүлээл хоёр жэлдэ сагай уларил таарма-гүй муу байжа, ургаса бага абтаад, гүрэндэ тарья худал-даха түсбэ дүрлэгдэггүй. Эгээл энээн дээрлөө байгаа ондо ороохо тарянай, бусад ургамалнуудтай найдамтай ургаса абажа, урда жэлүүдтэ дутуу үгнөөнөө хүсэл-дүүлхын тула аймаг дотор энэ жэлдэ хабарай тарил-гы хээсэ хээсээнхэйһэн һайн шарнартайгаар, сэг соон ү-гэргэхэ гэжэшэ шиндхэхы уд-ха шар

ЛЕНИНГРАД. СССР-эй Наукануудай академин Ленинградта библиотек Хельсинки университеттэ оролсон совет авторнуудай 700 гаран элбэг аянны номууды бэлэглэб. Энэ номууд харуугай болг гэжэ тоолдоно. Юуб гэхэдэ, оройдо агуухэ эрдэмтэ М. В. Ломоносовой өөрын библиотектэ нээ төөргдөшөө гэжэ тоолдог болг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй АН-ай библиотекын директор профессор Д. В. Тер-Аванесян (зүүн таладан) Ленинградта байдаг Финляндиян генерална консул Ант-та Карпиненгэ бэлгэ номуудай танилсуужа байна. ТАСС-ай фотохроник.

ТҮРҮҮШЫН ХАРАЛГА

Яруунын аймагай бальна хатарта дуратайшуулай түрүүшын конкурс-харалга Нархатада боложо үнгэрбэ. Тус харалгын энэ түрүүшынхөө үнгэргэгдөшөө хаань, эхэ олон залуушууд эдэбхтэйгээр тэрэндэ хабдагба.

Аймагай соёл ордонгой балетмейстер Л. Д. Дандаровай хурган балуушуул Марина Доржиева Чингис Дамшидоков хоёр бусаднаа онсо шалгарна, түрүүшын хуури эзэлбэ.

Нархатын дунда хургуу-

лин лаборантка Нимасу Дандарова, слесарь Виктор Морозов гэгшэд — хоёрдохын, мүн лэ хургуулин хурагшад Цыренханда Цырен-дашиева Чингис Доржиев хоёр гурбадахи хууриуудта хүртэбэ.

Бальна хатарай конкурс-харалгада эрхмилшэн нүхэдэй ижирин гэгшэд Хундэзэйн грамота болон номууды баруулаб.

Эднэр удань республиканска харалгада хабаалдаха эрхтэй болонхой.

Т. ДАШИЕВА.

Н ЮТАГ нуга бүхэн өөрын онсо гуримтай, заншалтай байдаг гэжэ. Хаанашье яба-хада, буряад арадайминий найн найхан ёно заншалнууд мартатгаагүй, буурал толгойтой үбгэд, хүгшэд тэдэниие батадхажа, шэнэ үеын залуушууд даамжуулдаг гэжэ. Эдэ найхан ёно заншалнууды сэхэ сөбөр ажабайдалаар, шэн зоригто ажаллаар олоной хүндэдэ хүртэжэ ябагшад үргэлжэлүүлнэ. Тэдэнэ-рэй тоодо нутагайминий хүн Гутаб-бал Цыдыпович Дондоков орохо ёноороо орол-содог юм. Хүдөө нутагта бүхы наһаараа хамта ажаһуу-жа, нэгэ ажал эрхилжэ, нэгэ панал бодолтой ябаһан хүнүүдтэ хоорондоо хубаалда-ха, андалдаха юумэн бараг-даха бэшэ ааб даа. Тингээд-шье, хуулига байгаалин жа-ма ёно адли бэшэ. Нэгэ айд-да түрэ байр боложо, нүгөө-дэньдэ — үхибүүн мүн-дэл-дэ, гурбадахииндэнь — бү-лын гэгшүн гэгдэжэ, үйд-хар гашуудалыие тохёол-ло магад. Эдэ бүгдэды хүн зон, илангаха нэгэ нутагта хааа хадхажа ажаһуутшалд хамта шийдэхэдэ. Хамтын ба-яр, хамтын голхорол гэжэ хүн зоние эсэсэй эсэстэ нэгэ хамта гэр бүлэ шэнги эб-тэй эгтэй болдог. Иймэл байдаг миний Эдэрмэг нутаг-та.

Дээрэ дурдагдан үйлэ хэрэгүүд Гутаб-бал хабаа-далгайгээр үнгэрдэггүй ша-ху юм. Ижээлэхэдэ, баса-га хүртэжэ хэрэг гараба. Эн-дэ түшээтэй, түбүн даруу-зантай, хууд хурагуудай ур-да үгэ андалдаха шадхаа хүн хэрэгтэй байдаг. Тимэ-нээ нутагаархыннй Гутаб-бал Цыдыповичтэй энэ ха-рюусалгатай үүргэе нэгтэ-бэшэ даалгадаг шуу. Эдэ бү-

гэдэе эндэ бэшэхэдэ, хүр-Дондоковой нутагтаа, хүн зондоо хүндэтэй байһынь тэмдэглэхэ гэжэ оролддог.

Хоёрдохор, Гутаб-бал Дон-доков модошошье, түмэршэ-шье уран дархан юм. Тимэ-нээ хамтыншье, хубиншье хэрэгтэ тэрэнэй дүүргэдэ-г үүргэнь бага бэшэ. Гутаб-

ЖУРНАЛИСТЫН ДЭБТЭРЭЭ ГУТАБ-БАЛАЙ ГЭР БҮЛЭ

бал Дондоков ажаһынгаа те-хнаидаа хуугаад, үлгөөнэй эртэнһээ үдэшэ орой боло-дог отделениеүүдээр ябажал-байдаг хэн. Мүнөө үбшэний гэмээр МТМ дотор хүдэлдэг болонхой. Харин тэрэ маши-наарнь хубууниинь — «Пер-вомайский» совхозоний инже-нер Мунхэ-Булат Гутаб-ба-лович гүйлгэнэ.

«Эсэгээсэ нажаажа, энэшин түбөөдэ гар дүйтэй, уридаа хубууны болоо даа» — гэжэ нутагай хүний хэлэжэ бай-һыё нагашаб. Зүб лэ даа. Эсэгэньшье баһа эсэгээс на-жаанхай. Олбосоний Дондог гэжэ байнал суутай дархан байһан юм.

Гутаб-бал Дондоковой ган-са хубууе эсэгэдэл адли хүндэтэй, өрдм хургуули-тай хадаа бүришье үндэр гарай мэрэгжэлтэ болохо аабза гэжэ найдахаар бай-даг.

Гэрэлмаа Гутаб-баловна — эхэ басагыннй, Новокиж-ингэс дунда хургуулин ма-тематикын багша. Миил таба-

доо, математикаар найн ма-дэсэтэй байһанаа харуула.

Улаан-Сэсэг — Гутаб-ба-ланай хоёрдохы басаган. Тех-нологическа институтта ху-рана. Дүүргэжэ, инженер бо-лохо дүтлөө.

Саран-Гэрэл — тэрэнэй дүү, багшанаар институтай физико-математикын факультеттэ студентка. Эгэшингээ (Гэрэлмаагай) мэрэгжэл шэ-лэхэй.

Сэсэгмаа Жаргалмаа хоёр Эдэрмэгтэ дунда хургуули-да хурана. Дондоковойн бү-лын зургаан үхибүүн зур-гаалуулаа Дээдэ-Хажоонин дунда хургуулида хуража гарахан. Эдэ зургаанайн үхибүүншье хургуулин жу-рам эбдэжэ, муу хуража ябаагүй юм. Булдааа найн хуража, магтуулжа, эхэ эсэ-сэе барлуулжа ябаа. Гэ-рэлмаань онсо найн хурадаг дээрэнхэ пионерүүдэй «Ар-те» лагерьта амаржа эрхэ азатай байһан.

Гутаб-бал Дондоков, тэрэ-нэй зургаан үхибүүн тухайн хөөрөөд, тэдэниие түрэн-хүмүүжүүлхэн гэжэ тухайн хэлэггүй гаража болохо аал даа. Лэжээмэ Дамшидо-ковна — юрын лэ эхэсэр. Үхибүүдэ хүмүүжүүлхэдэ баһал өөрын онсо шэнжэтэй агша хэн. Тэрэнэй үхибүүдэ гэгтэ ухаангүй эрхэлүүлжэ, аргагүй хаража байһыё на-надаггүйб. Хэзээдэшье нэгэ янзаар хандажа, үхибүүн бү-хэндөө нэгэл эрилтэйтэйгээр хандадаг юм. «Үхибүү эрх-элүүлхэнэй оройшье хэрэгтэй. Гутаб-балын айлал ганса ху-бүүн байһан аад, эрхэ, хула, элдэб жэжэ юумэндэ гомдо-дог хэн. Мүнөө үбгэн баа-байр болоо хадаа үнэ боли-нон ааб даа. Түрүүшын жэл-нүүдтэл сохон тимэ хэн» гэжэ Лэжээмэ шоглон энээ-хилээ бэлэй.

Энэ үнэр баян гэр бүлэдэ ороходоо, би хэзээдэшье гэр-тээ ороһонд байдагби. «Ха-лаа хадхажа, хүртэ болохоор дүшэн жэл болохоний. На-гэ хатуу үгэ андалдажа үзөө-гүй зомид», — гэжэ Гутаб-балай баабайтан Гутаб-ба-лан хоёр тухай манай эхы хэдэн жэлэй урда тээ хэл-жэ хуугтаажа хон.

Үнхээрөө, хоорондоо ар-баад метр зайгаар таһарһан хоёр бүлэ эбтэй эгтэй ажа-хуугаа, хуунашье. Гутаб-ба-лан мүнөө табан ашатай бо-лонхой. Хүшэн эжы баабай хоёр «аша амтатый юм» гэгдэ ашанараа тэбээрэд хууд-гүй. Тус тустай тунхатай, нэ-мэрэйтэй газартаа хүдэлхөөр. Тинхэдэ Гутаб-бал Дондо-ков сельсоветтэй хэдэн зарла-лай депутат тула сүлөөгүйл-зандаа ябадаг гэжэ.

В. ТОКТОХОВА.

Хэжэнгэ.

БАМ-ай БАРИЛГАШАДТА ЗОРЮУЛАН...

Дүрбэн жэлэй саана БАМ гэгшэн богонихон үгэ ямар нэгэн хонхо дохотой абаан мэтээр эдэлжэ, совет хүн бүхэнэй зүрхэ сэдхэхэ до-ноого бэлэй. Байгал-Ама-рай түмэр зам барихаа зо-риһон хубууд, басагалтай хамта оройминий бэлитэй уран зохёолшод, уран зу-раашад, хүжэмшэд боло-соной түлөөлгшэд мүн лэ хубитаяа оруулые оролд-нон байха юм.

Мүнөө үеын агуухэ ба-рилгада зориолһон оло-тоотой һонирхолтой шүд-лүүд, дуучууд үгээрлэжэ дүр-бэн жэл со нилээд эдэлжэ. Мүн баһа уран зурааша-д шье хутасаа со арал зоний айнараа таһан байха юм. «Залуу уран зурааша — БАМ-да» гэжэн бүхэ-сюмжа выставкэдэ манайшье Бурядай түлөөлгшэд В.

Архипов, Э. Аюшеев гэгшэд хабаалдажа, яһала дээрүүр сэгнэлтэдэ хүртөө. Т. Рудь, С. Ринчинов, Э. Аюшеев, А. Окладинков гэгшэд Шу-шенскийн арадай уран най-ханай музейдэ бэлгэ болгон, БАМ-ай барилга ашад ай ажал, үдэр бүрийн ажаһуу-далые харуулһан зурагуу-дые элгээжэн юм. Мүн рес-публицын бэлгэ уран зу-раашад габшагай барилгын Бурядай участок — Нижне-Амурск, Улан, Хойто-Муня нутагуудар ябажа, нилээд олон эскиз, эрээдүйн зохёол зурагуудтаа үндэһэлхөөр, зураглалуудые хэжэ эрээ.

Эгэл кимэ ушарһаа гал-на, мүнөө үедэ Бурядай участок БАМ-ай барилгын тон харюусалгатай газар бо-лон дээрэнхэ, энэ жэл республикадаманай «Билэ БАМ барилсанад» гэгшэн уран зурагай Бүхэсюмжа

выставкэ нээгдэхэ болоо. Энэ выставкэдэ Россиян ха-маг хазарай бэлитэй уран зураашадай хажуугаар, Эхэ оройминий аха дүү союзна республиканыудай түлөөлг-шэд хабаалдажа юм.

Энэ харюусалгатаа вы-ставкэдэ Бурядай уран зу-раашад ямарар бэлдэжэ байна гэжэб? Наяхан энэ асуудалаар выставкын ко-митетэй зүблөөн Улаан-Удэ хотодо үнгэрбэ. Выставко-мий түрүүлэгшэ А. Алексеев, гэгшүүд А. Куколев, И. Хабаров, Л. Обухова, М. Смирнов (булта Москвада), Уран зурагай академин гэг-шүн-хорреспондент А. Оси-пов (Якутск), Ю. Ишханов (Красноярск) дүрбэн хоёг-со манай уран зураашадай зохёолуудые хаража үзэбэ.

— Бурядай уран зураа-шад энэ харюусалгатай выс-

тавкэдэ яһала гэмгүй бэлд-жэ байна гэхын хажуугаар, зарим тэдэ дутуу дунда-нуудтай байжа, — г э ж э РСФСР-эй Уран зурааша-дай хоолооний секретарь Анатолий Иванович Алексеев хэлэбэ. Илангаа залуу уран зураашад энэ харюу-салгатай хэрэгтэ хайша хэ-рэгээр хандажа, ВЛКСМ-эй Бурядай обкомтой харил-саа холбоо ажуулаһгүй. Тим-мэхэ улам эрхэмтэйгээр ажаллаха ёһотойбди.

Энэ үгэмүүлэе зүбшэн хэлсэлгэ дээрэ үгэ хэлэһэн хүн бүхэн гэмжэбэ.

Мүнөө үе сагай асарихэ барилгын тухын хуудан-уудта манайшье уран зу-раашадай бүтээлүүд яла-рон толорхо бээ гэжэ най-данабди.

Ч. ДОРЖИЕВ.

ХАБАРАЙ ТҮРҮҮШЫН УРИЛДААН ЭХИЛХЭНЬ

«Буряд унэн» газетын заншалта XXIX эстафетэ байгша оной майн 2-то үнгэргэгдэхэ. Хабар, зү-най спортын наадануудай хаһын эхн — энэ заншалта урилдаан ленинскэ комсо-молы XVIII сьездэ, мүн совет хөблэйлэ үдэртэ зо-рюулагдана. Тиммэхэ эста-фетэдэ олон тоотой спорт-сменүүд хабаалдаха байна.

Недөндө жэлдэ үнгэргэг-дэһон урилдаанда хабаал-шад соһоо манай редакцин дамжуулгын кубогуудта 12 команда хүртөө хон. Эдэнэр-най хэд бэ гэхэдэ, найман жэлэй хургуулинуудай дундаа Улаан-Удын 4-дхи хургуулин басагадай ко-манда, хубууды дундаа Шэнэ Онохойн хургуулин команданууд, дунда хур-гуулинууд соһоо Улаан-Удэ хотын 65-дахы хургуу-лин басагад, хубууды ко-манда үетэн нүхэднйгөө дунда хурдан солбон байгаа хон. Харин ГПТУ-нууд, техникумүүд, училищинууд болон үйлдэбэрин коллек-тивүүд соһоо 8-дахы ГПТУ-гай, индустриально-педаго-гическа техникумий, нарин сэм-бын комбинадай коман-дууд шалгарһан байгаа. Мүн

дэлгэрэнхэй сонгородог аалдар солын таймал хүрөөд, гэдэртэ бусахаар табигдан-хай.

Эстафетэдэ найн бэлд-хэлтэй эрхэх тула спортын бүлгэмүүд, хургуулинууд болон предпритинуудай хү-тэлбэрлэгшэд, тренерыүүд эдэ үдэрнүүдтэ спортсменүү-дэ хорихо, мурсысөөнүүдэ үнгэргэхэ зэргэтэй. Энэ та-лаар хүдөөгэй, илангаа хотын хургуулинууд найн бэлдхэлтэй байдаг. Энээндэ тээсгэн «Спартак» бүлгэмэй заншалта 12 километрэй зайда үнгэргэгдэһон урил-даанда хабаалдаһан бэ-лэхэдэ найнтай бай-даг «Бурсвестингэй» бүл-гэмэй спортсменүүд, хур-гуулинуудай хурагшад ёһотой гэршэ болохо үгэ-нэ. Мүн апрелин 30-да Улаан-Удэ — Тарбагатай — Улаан-Удэ гэгшэн 100 кило-метрэй зайда заншалта урилдаан болохоор хүлэг-дэнэ. Урилдаанда хотын болон хүдөөгэй зарим пред-приятй, хургуулинуудай ко-манданууд хабаалдаха боло-но. Мурсысөөдэ урид бэлд-хон, һорёо гараһан спорт-сменүүдэй манай газетын шанда хүртэхын түлөө тү-

рүү хуури эзэлжэ байһан-дэ найданабди.

ВЛКСМ-эй XVIII сьездэ, мүн хөблэйлэ үдэртэ зориу-лагдан найн жэлэй урил-даанда шалгарһан коман-дууд барюулагдаха редак-цин тогтоһон дамжуулгын арбан дүрбон, мүн урил-даанда олон спортсменүүдэ табигһан коллективтэ барюу-лагдаха тусхай кубогүүд эзэлдэ хүлээн.

Газетын заншалта эста-фетын ахилтэр арбан хоёр үдэр үлэб. Тиммэхэ хур-гуули, техникум, училищ, институтууд, үйлдэбэрин коллективүүд, спортын бүл-гэмүүд эстафетэдэ хурдан солбон спортсменүүдэ олоорнь хабадуулын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри хой-шон татангүй үлгөө, мүнөөдөрөө ажуулаха ёһотой ха.

Апрелин 28-да үдэрэй 15 часаа эстафетэ үнгэр-гэхэ эмхидхэлэй комитетэй ээлжээтэ зүблөөн спортын коллективүүдэй, хургуули, институтуудай, предприти-нуудай түлөөлгшэнээрэй хабаалгатайгаар «Буряд унэн» газетын редакция бо-лохо юм.

ЗАГАНА БАРИХА ДУРАТАЙШУУЛАЙ БОЛОН БУХЫ ЭРХЭТЭДЭЙ АНХАРАЛДА

1978 оной хабар заганаһан түрэнхэ хаялгын үедэ апрелин 25-һаа июнийн 25 хүртэр Байгал далайнаа, мүн Байгалда шудхадаг бүхы гол мурнуудһээ, тэдэнэй баһаа, татууруудһаа хадарн, эбзэгэ, тула заганадые бариха ябадада хорюул табигдаба.

Стерлядь, омолон, снг, ноусгэи-даватчан, пелядь, сазан, лещ заганадые барилга бүхэлн жэлэй туршада хорюултай.

Тэрэнһээ гадна, бүхы түрэлэй загана барилга доро дурданан хугасаа соо хориндоо гэгдэл:

Хойто-Байгалай озлоборилгын райондои Кичера, Верхняя Ангара голуудта, мүн эдэ голуудта шудхадаг горхотдо, тэдэнэтэй холбоотой нуур, татууруудта, ага-наан дээшэ 1,5 километрэй горнт соо, мүн тэрэлэлн Хойто-Байгалдахы Байгалай гүйхэн уяндаа майн 1-һаа июнийн 5 хүртэр; Иркна нуурта — майн 1-һаа мүйлба-нэй хүртэр; Фрольха нуурта, Фрольха голдо, тэрэнэй бүхы баһаа, горхотдо — түхэрэн жэл соо.

Барганаһан озлоборилгын райондо: Котокель, Духовый нууруудта — майн 1-һаа июнийн 5 хүртэр; Арангата нуурта, Арангатын эхний болон адагай орлон горнодохи 3 километрэй газарта — майн 1-һаа июнийн 5 хүртэр; Чивыркуйска залипта, тэрэндэ шудхаһан

горхотдо (түхэрэн жэл соо загана агнахада хорюул тогтодоһон газарһаа бэшдэ) — майн 1-һаа июнийн 5 хүртэр; Барганаһан нуур дээрэ, тэрэндэ шудхаһан горхот, татууруудта, нууруудта, мүн тэрэнэй адагай орлон горнодохи 3 километрэй зайда — майн 1-һаа июнийн 5 хүртэр.

Сэлэнгын озлоборилгын райондо: Истогой, Посольско-дский гүйхэн газарнуудта, тэдээндэ ороһон горхотдо, татууруудта, Сэлэнгэ мурэнэй адагай оршондохы бүхы хаһануудта 1 километрэй зайда, мүн Красноярово голы адгаһаа эхнээндэ хүртэр — апрелин 25-һаа июнийн 1 хүртэр; Провалья татуурта — апрелин 25-һаа июнийн 1 хүртэр.

Нуур-голуудай системэдэ: Хорго-Яруунын нууруудта — майн 5-һаа июнийн 20 хүртэр; Сурхайта, Голуудта, Сайдаман нууруудта, эдэ нууруудта шудхадаг, тэрэнһээ гарадаг голуудта — майн 5-һаа июнийн 10 хүртэр; Баунт, Бусан, Гудинга, Дорного, Кадаи, Немьяда, Никане-Окунесово, Свистлово, Третьяковское нууруудта, Цинган, Нижняя Ципа голуудта — майн 20-һоо ию-нийн 20 хүртэр; Еха, Бага Амагал голууд болон тэ-дээндэ ороһон горхотдо майн 1-һаа июнийн 20 хүртэр. «БАЙКАЛРЫВВОД».

Арадай хиналтын хуудана. Гурбадахи хууданада. «Холынхид эрэн, харин дутыхид хүлээн» — В. Орло-вой статья. «Ингэжэ хүмүү-жүүлэгшэ» — В. Алексеевэй статья. «Хилин саа-ланаа» — тобо мэдээсэл нүүдэй суглууларби.

Дүрбөдхи хууданада. «Спортсын шэнэ һонин» — мэдээсэлүүдэй суглууларби. «Нутаг нутагай һонин» — суглууларби.

Улаан-Удэ хотодо 1 — 3 градус дулаан байха. Апрельин 20 — 21-нэй үдэрүүдтэ бага зэргэ үлэл-тэй байха. Баруун тээшэ секундын 6 — 11 метр хү-сэтэйгөөр халхилха. Үүнн-дэ 5 — 10, хойто аймагуу-даар болон Байгал шада-рай хойто нутагуудар 10 — 15 градус хүйтэн байха. Үдэртэ 3 — 8 градус дулаан байха.

Улаан-Удэ хотодо 1 — 3 градус дулаан байха. Апрельин 20 — 21-нэй үдэрүүдтэ бага зэргэ үлэл-тэй байха. Баруун тээшэ секундын 6 — 11 метр хү-сэтэйгөөр халхилха. Үүнн-дэ 5 — 10, хойто аймагуу-даар болон Байгал шада-рай хойто нутагуудар 10 — 15 градус хүйтэн байха. Үдэртэ 3 — 8 градус дулаан байха.

Улаан-Удэ хотодо 1 — 3 градус дулаан байха. Апрельин 20 — 21-нэй үдэрүүдтэ бага зэргэ үлэл-тэй байха. Баруун тээшэ секундын 6 — 11 метр хү-сэтэйгөөр халхилха. Үүнн-дэ 5 — 10, хойто аймагуу-даар болон Байгал шада-рай хойто нутагуудар 10 — 15 градус хүйтэн байха. Үдэртэ 3 — 8 градус дулаан байха.

МАНАЙ СЛОВАРЬ (ханалжа, дурагхайнууд)

Ж. Житэ — 1). ажабайдал, байдал, ажамадарал, ами наһан, наһанай хэрэг: жиз-нь подтверждает — ажабай-дал баталан харуулна; строит новую жизнь — шэнэ байдал зохёон тогтоо-хо; проводить в жизнь — бээлүүлхэ, бодото хэрэг дээр бээлүүлхэ; честная тру-довая жизнь — ажалша үнэн сэхэ ябадал.

Забастовка — забастовка, бүгэдэ нийтээрэ ажаала зог-сооло: всеобщая забастов-ка — бүгэдэ нийтын забас-товка.

Забегание — яарал, уртин хэсэгтээ ябадал: предпри-имать себя от ошибок и за-беганий — алдуу эндуу бо-лон яаралһаа нэргэлхэ.

Заблуждение — хуудуу-лан наһаархаа, эндүүрүүлхэ: монополисты, используя пе-чат, радио, кино, телевиде-ние, вводят народные мас-сы в заблуждение — моно-полистууд хэлбэл, радио, ки-но, телевидени лэргэлэн, оло-нинтэ зоние хуудуулан наһааргана.

Заветы — захла, захла заа-баринууд. Завестный — үннхөө сэд-хэжэ ябаһан, нагин: (партия приближалась эти заветные рубежи т. е. подъем благо-состояния народа), форми-руя прежде всего развитие тяжелой промышленности — түбхын түрүүнд хүндэ про-мышленностие түргэсөөр хүжтөөжэ, арад зоний бай-дал найзруулаха гэжэ пар-тийн үннхөө сэдхэхэ яба-лан зорилго дүүргэлтэ ойр-туулаа юм.

Завоевать — эзэлэн мандаха: идеи коммунизма завоевывают умы и сердца народных масс — комму-низмын үзэл суртал арад нийтын ухаан бодолые, сэдхэл зурхы эзэлэн ман-дана.

Завышать — үлүүсэ дээ-шлүүлхэ, хэтрүүлхэ, үлүү-сэ дээгүүрүүлхэ: при со-ставлении планов зачастую завываются объемы капита-льного строительства — тус-бүүдые табиха үедэ капи-тальна барилгын хэмжээн олон ушарта үлүүсэ дээш-лүүлэгдэдэг; ливо зави-шенные залын — эли бодо үлүүсэ дээгүүрүүлхэ хэгдэ-һон захилнууд.

Затягивание — үмхирэн гутаха, үмхирэн хосорхо: империализм есть затягива-ющий капитализм: импери-ализм болбол үмхирэн хо-соржо байгаа капитализм мүн.

Заговор — хороото үгэ-сэлгэ: заговоры и диверсии — хороото үгэсэлгэнүүд болон һүйдхэлнүүд.

Заготовка — 1). бэлд-хэл, худалдан абагта: заго-товка продуктов — про-дуктуудые худалдан абаг-та; 2). Болбосоруулагдаагүй зүйл (түмэр, архан г.м): монтажные заготовки — хабсаргалгын болбосоруула-гдаагүй зүйлүүд; заготовка для сапог — сабхи оёхоо эсхэжэ бэлдэһон арханууд.

Задумать — низа дара-ха: попытны в колыбели за-думать новую власть — шэнэ засагые эхн үедэнь низа дараха гэгшэн нэдэлгэ-нүүд.

Заряжение — бузар-лаха, муухай болгохо: опас-ные загрязнения воздуха и воды — агаар болон үлбье аюултайгаар бузаралта.

Залел — ноос, эхин нуу-ри, эртэнһээ табигданан нуури: создан хороший за-дел для дальнейшего нарав-щивания производственных мощностей үйлдэбэрин хэсхэдхэ найн нуури эр-тэнһээ табигдаа.

Задор — сог зали: бое-вой задор — дайшалхы сог зали.

Зажим — хабалда, хаб-